

BISERICA și ȘCOALA.

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

<p>PREȚUL ABONAMENTULUI.</p> <p>Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor. Pentru România și străinătate: Pe un an 14 fr.: pe jumătate an 7 fr.</p>	<p>PREȚUL INSERTIUNILOR :</p> <p>Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin cam 150 cuvinte 6 cor.: până la 200 cuvinte 8 cor.: și mai sus 10 cor.: v. a.</p>	<p>Correspondențele să se adreseze Redacțiunii „BISERICA și ȘCOALA“ Ear banii de prenumerațiune la TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.</p>
--	---	--

Importanța culturii naționale.

Duminecă și Luni, 14 și 15 Septembrie, a avut loc în Oravița adunarea generală a Asociațiunii transilvane pentru cultura poporului român.

Di Dr. A. Mocsonyi a deschis adunarea cu următorul discurs presidial:

Onorată adunare generală!

Adunările noastre generale sunt adevărate sărbători naționale. Cu însuflețire alergăm din toate părțile române ale patriei în fiecare an la un alt centru național, ca să serbăm marea idee, în al cărei serviciu ne-am pus: *ideea culturii poporului român din Ungaria.* Facem aceasta în conștiința înaltei importanțe a acestei idei.

Știm, că cultura este cel mai însemnat factor de putere al popoarelor în toate timpurile, între toate împrejurările. Sunt însă timpuri și împrejurări, când — precum o simțim și noi — chestiunea culturii poate să devină pentru un popor chiar o *chestiune de viață.* Astfel lupta pentru cultură nu este altceva, decât *luptă pentru existența națională.*

Firește, numai cultura adevărată are această putere conservatoare, ear cultura adevărată nu poate să fie alta, decât numai și numai *cultura națională.*

Dacă cultura poporului este — precum deja etimologia cuvântului ne-o indigitează — cultivarea însușirilor intelectuale și morale ale unui popor; și dacă tocmai aceste însușiri sufletești în specifica lor sintesă psihică constituiesc caracterul național al aceluia popor, atunci e lucru învedereat, că *numai cultura națională este cultură adevărată.*

Și precum caracterul național se manifestă în limba, în modul de gândire și simțire, în datinile și moravurile, în tradițiunile și idealurile naționale, în poezia și industria națională, în

portul național și altele, așa și cultura națională are să îmbrățișeze întreaga viață națională în toate manifestațiunile ei. Ea are să conserve, să cultive și unde e de lipsă să nobilizeze toate elementele naționale ale vieții poporului. Ea are să desvolte conștiința națională, baza culturii naționale, sentimentul religiosității, baza moralității, patriotismul, baza virtuților cetățenești, spiritul economic, baza prosperării materiale, simțul estetic, baza nobileții inimii, cu un cuvânt cultura națională are să deslege toate puterile rămase încătușate prin vicisitudinea timpurilor, are să deștepte toate puterile latente ale poporului, ca astfel să fie asigurată, în butul tuturor pericolelor amenințătoare, *existența națională a poporului român din Ungaria.*

Vedem cât de marea este ideea culturii naționale și cât de mari și vitale sunt interesele legate de realizarea ei.

Dar' cât de marea este ideea, atât de grea este realizarea ei. Este o operă grandioasă, ba putem zice, o operă gigantică, la care ne-am angajat. Aceasta firește nu poate fi opera unei singure generațiuni, dar' este o operă deamă de stăruințele cele mai nobile ale generațiunilor, este o operă care pretinde dela fiecare generațiune încordarea și concentrarea tuturor puterilor sale. Și dacă undeva, apoi aici se potrivește pentru noi devisa: *viribus unitis*, căci dacă undeva, apoi aci în sinul Asociațiunii noastre ne este dată posibilitatea de a concentra toate puterile noastre.

Prin Asociațiune ni-s'a deschis arena, la pragul căreia dispar toate valeitățile despărțitoare; pe această arenă ne prezentăm desbrăcați de toate particularismele, de toate divergențele confesionale, politice, locale ori provinciale, pe acest teren ne întâlnim cu toții uniți într'un cuget și o simțire.

Asociațiunea este *espresiunea unității și so-*

lidarității naționale pe terenul cultural al poporului român din Ungaria; ear' prin organizarea ei ni-e dată posibilitatea concentrării puterile noastre. Astfel că o zi epocală va străluci în analele ei ziua, în care Asociațiunea va vedé organizată sub stindardul său întreaga inteligență română ca o armată bine disciplinată în serviciul cauzei naționale.

Concentrarea națională deci să ne fie lozincă. Ear despărțemintele noastre deja înființate și cari se vor înființa încă, prin cari Asociațiunea vine în atingere nemijlocită cu poporul, sunt chemate a ne apropia pas de pas de această organizare națională.

Și în această privință îmi servește spre deosebită plăcere a puté releva în acest moment faptul, că între bine meritatele noastre despărțeminte, al căror zel și devotament merită laudă, ocupă loc distins despărțemântul Oraviței.

Prestațiunile acestui valoros despărțemânt ne înpreptătesc la frumoase speranțe. Cu astfel de speranțe a venit Asociațiunea în aceste regiuni romantice, ca să-și țină astă-dată la sediul acestui despărțemânt, la acest focalar național de bun renume, adunarea sa generală.

Eu din parte-mi sunt convins, că speranțele noastre vor fi justificate. În această convingere și cu salutare frățească declar adunarea deschisă.

Cuvânt

la introducere în parohie.

Iubiții mei fi sufletești!

Cu ce cuvinte vă voiu întimpina, unde este înțelepciunea care să-mi pună pe buzele mele graiul ce inima mea ar dorî să-l exprime în acest moment înăltător, când chemat sunt a-mi închina toată viața mea, toate puterile mele sufletești spre împlinirea grelelor datorințe mie impuse. Sosit-a ora din care am să iau asupra-mi sarcina grea a vestirii evangheliei Domnului între voi. Doritu-m'ați și eată, împlinită vă este dorința, chematu-m'ați și eată, am venit la chemarea voastră și acum Dumnezeu îndurărilor trimită-mi putere din puterea sa, duhul înțelepciunii din Duhul său cel vecinic, spre a fi vrednic pururea de chemarea mea cea sfântă. Căci nădejile vieții voastre, fericirea vremelnică și vecinică, mângăere și ajutor în suferințele voastre, îndreptare spre căile adevărului, — toate le așteptați dela mine, viitorul vostru păstor sufletesc. Apropiet-e deci, apropiet-te turmă binecuvântătoare de Dumnezeu, căci se îndreaptă către tine graiul păstorului tău, fie îți dedică cuvântul său dimpreună cu viața sa, cu sufletul său. Deschideți urechile

inimii tale, căci căile Domnului ți-le arată și pe El îl binevestește.

In cartea »Esodul« cap 28 v. 1. cetim porunca Dumnezeului prea înalt către Moise, unde zice: »Eară tu cheamă la tine dintre fii lui Israel pe fratele tău Aaron și pe fii săi cu dînsul ca să-mi fie mie preoți« Și Moise ascultând glasul Lui făcu așa: »și din uleiul ungerii turnă pe capul lui Aaron și-l unse, ca să-l consacrez pe el« (Lev. 8, 12) Evident fiind dară, că Părintele ceresc în nemărginita sa iubire de oameni a destinat anume pe unii aleși dintre pămînteni spre îndeplinirea făgăduinții date omului căzut prin intriga diavolească, care făgăduință realizată pe deplin prin sacrificarea Fiului său unul născut, al Domnului nostru Iisus Cristos a trebuit ca, spre a rămănea această jertfă pururea spre folosul omenimei, să se vestească prin următorii celui răstignit, fără întrerupere, dumnezeestile învătăuri, ca cei răscumpărați pururea să rămănea ceea-ce au fost dela începutul lumii Sfinții lui Dumnezeu. »Că nu predicăm pe noi înșine, ci pe Cristos Iisus Domnul, care a zis, ca lumina să lumineze și din întunereca strălucit în inimile noastre spre răspândirea măririi lui Dumnezeu în fața lui Iisus Cristos« (II. Cor. 4, 5, 6.) Destinat și eu umilitul și prin voința Dumnezeului ceresc trimis aicea în mijlocul vostru, iubiții mei fii sufletești, spre această vestire și spre luminarea și mântuirea voastră, cuvintele adresate voué din lăcașul acesta sfânt, puse-mi vor fi pururea de Duhul prea înțelept, către care neconținut mă voiu ruga cu toată umilita și cu toată căldura inimii mele, ca acele rēdēcini să prindă în inimile voastre după-cum sămânța cea bună și curată aruncată de un sîrguincios lucrător în pămîntul roditor. Și bucurie va simți sufletul meu, bucurie cerească, când aceste cuvinte vor aduce roadele nisuițelor mele întru Cristos căci ști-voiu, că »Dumnezeu este care lucrează întru voi« (Filip. 2, 13) și eu unealta lui sunt chemat spre continuarea operei sale întru voi. Neobosit întru îndeplinirea sfințelor mele datorințe, serv al aceluia, care m'a destinat spre binevestirea cuvântului Său, dacă din acest moment îmi îndreptez cuvântul către voi, îl îndreptez spre a vă ruga cu toată iubirea unui părinte către fii săi, ca să mă ascultați întotdeauna cu cea dragoste cu care eu vă voiu vorbi. Și ruga-voiu pe Părintele ceresc, ca Duhul înțelepciunii și al înțelegerii să-l sădiască în inimile voastre, ca cuvintele mele să nu fie cuvintele celui ce strigă în pustiu. Sfătuitori și povățuitori spre tot ce e bun și bineplăcut lui Dumnezeu, îndemna-vē-voiu, ca »edificându-vē în credința voastră cea mai sfântă și rugându-vē în Duh sfânt, să vă păstrați în iubirea lui Dumnezeu,

așteptând mila Domnului nostru Iisus Cristos spre vieața de veci.» (Iuda 1, 20). Căci greutățile și neajunsurile ce se grămădesc numai cu credința în eternul Dumnezeu se pot ușura și depărta. Aduce-vă-voi aminte, că fii Părintelui cereșc fiind, prin jertfirea Fiului său de nou pătași v'ați făcut de împărăția Sa și deci nisuiță trebuie să aveți a îndeplini sfânta Sa voie cu toată credința, ear' aceasta credință »să nu fie după înțelepciunea oamenilor, ci după puterea lui Dumnezeu« (I. cor. 2, 5). Convinși fiind, că v'ați născut și sunteți în lume spre preamărirea Tatălui cereșc, al cărui chip și asem'nare sunteți, cu trezvie pururea fiind, să nu necinstiți în voi chipul celui Preainalt prin fapte, cari îl necinstesc, ci ca niște înțelepți în Cristos, desprețuind deșertăciunea lumească, îndreptați spre calea de Cristos arătată în cuvintele evanghelice neconținut pe aceea să umblați, ca exemplu de laudă să fiți tuturor și mie spre bucurie sufletească și cu inimă veselă să puteți zice: »Cearcă-mă Doamne și cercetează-mă, cearcă răunchii mei și inima mea, căci îndurarea ta este înaintea ochilor mei și am umblat în adevărul tău.« (Ps. 26, 2, 3). Căci vieața pământească este ca oul ce se sparge de vânt și dispăre în ateme, ca un vis ce trece cu noaptea, ca o lumină ce se consumă însași. Dar' această vieață a voastră strînsă este de vieața mea și scumpe îmi sunt sufletele voastre, căci răspundere am pentru ele și priveghierea mea va fi neobosită, ca acele curate să rămână de toate murdăriile lumii. Multe sunt cursele ce se întind spre voi, nenumărate ademenirile, cari se par atât de dulci, în realitate însă atât de înveninătoare și stricătoare pentru suflet. Și grea îmi va fi lupta, dar' mă voi da îndărăpt, lupta-voi cu arma cuvântul dumnezeesc, îndreptând pururea ruga mea către Cel de sus ca să nu slăbesc și să nu mă obosesc; și convingere am, că iubirea către voi și credința în Dumnezeu tare mă va face și înfruntau voi și zdrobi-voi totul ce păgubitor ar fi sufletelor voastre. Căci puterea cu care voi fi înzestrat nu dela mine o voi avea, ci dela acela, care m'a învrednicit de această chemare sfântă și de această putere sfărâma-se-va puterea vrăjmașului. La toate ocașiunile binevenite, dar mai ales aici, în acest lăcaș sfânt, ridicat va fi glasul meu către cel de sus pentru voi și buzele mele vă vor vesti puterea și mărirea lui.

Binecuvânta-voi dimpreună cu voi, scumpii mei fii sufletești, numele lui cel preainalt și inimile noastre se vor împreună spre a-l preamări pe El. Înălța-voi cu inimă curată rugăciunea mea și aduce-vă-voi pururea aminte de bunătățile sale ce le revarsă peste voi și dreptățile sale punele-voi în inimile voastre. Îndemna-vă-voi să iubiți casa lui și jertfe să aduceți pentru

mila sa ce se revarsă cu atâta îmbelșugare peste noi. Ruga-L-voi, ca desbinări să nu se întemple între voi, ci cu îndurarea sa să reverse în inimile voastre iubirea reciprocă și să depărteze toată ura, pizma să o desrădăcineze din sufletul vostru și duhul blândetelor să-l așeze în voi, ca să vă iubiți unul pe altul, precum și El vă iubește pe voi, Dumnezeu iubirii fiind.

Și acum Dumnezeule, vecinic la tine mă întorc cu inima mea și cu cugetul meu. Ființa mea întreagă este transportată spre mărirea Ta și sufletul meu la tine aleargă.—Ai auzit, Doamne, promisiunea mea și străvezi internul meu, știi, că sinceră e inima mea și cuvintele mele din aceeași inimă au isvorit. Nimic nu am spus în deșert. Spre tine deci mă întorc și îmi înalț glasul meu. Auzi-mă Doamne și-mi trimite din puterea Ta și din înțelepciunea Ta. Servul tău vine la tine și cu suflet umilit Te roagă să reverse peste el îndurarea Ta. În lume suntem, Doamne și tu cunoști lumea. Dar mai ales din lume spre a-ți servi Ție binecuvântându-Te și lucrând poruncile Tale. Privește spre mine și spre acești fii ai Tăi ce mie mi-i-ai încredințat. Este turma Ta Doamne și pe mine păstor m'ai pus peste dînsa, ca să o păstoresc în voința Ta. Tu dară dă-mi și tărie sufletească ca să-mi pot îndeplini misiunea mea. Arată-mă vrednic de slujba aceasta precum vrednici ai arătat pe apostoli fiului Tău, cari cu puterea cuvântului au biruit lumea. Și precum ai trimis preste dînsii Duhul Tău în chip de limbi de foc, luminează-mi și mie mintea mea și duhul înțelepciunii să-adește-l întru mine. Fă-mă puternic în luptă cu relele lumii acesteia și glasul Tău mă conducă la adevăr. Binecuvântă Doamne turma ta prin mine, ca făcînd pururea voia Ta să se preamărească numele Tău printr'însa. Și mă învrednicește Părinte prea sfinte, ca în ora când mă vei chema la tine, cu sufletul plin de bucurie să pot zice: »Doamne, pe cari mi-i-ai dat nu a perit nici unul«. Amin.

Mătăsărit.

Despre prăsierea viermilor de mătăsă.

Răscumpărarea viermilor de mătăsă în bună parte s'a sfîrșit. Nu peste mult vom ști, că acest ram nou de economie cât venit a adus țării. În anul acesta vremea n'a fost tocmai priincioasă prăsierei viermilor de mătăsă. Vremea a fost răcoroasă și ploioasă. Numai la una stație de răscumpărare am fost de față, și pe mine lucru m'a mulțumit. Se vede, că acum sunt mulți oameni, cari în prăsierea viermilor de mătăsă nu văd numai o plăcere sau petrecere, ci totodată așteaptă să aibă un venit frumos din ea. Nime nu e supărat pe inspector, pentru-că

l-a îndemnat să se îndeletnicească cu mătăsăritul. Prășitorii cunosc bine lucrul cu viermii de mătasă; îi cresc, îi grijesc cum se cade, și urmarea, că oamenii noștri adună bani frumoși din prășirea viermilor de mătasă. Se îngrijesc, ca să aibă frăgari buni și destui. Nu aleargă prin lume după frunze de frăgar, le au acasă în belșug și se înțeleg cum trebuie bine hrăniți viermii. Nu pradă frunzele, când nu e trebuință mare de ele. Numai un asemenea prășitor muncește spre folosul său.

Știu, că sunt mulți învățători, cari învață copiii cum se prăsească viermii de mătasă, și fac foarte bine, mai ales dacă îi învață și la prășirea frăgarilor.

A sosit vremea, ca se fie un izvor de bună stare și acest ram de economie, mai ales acum, când bietul om și altfel poartă atâtea greutăți pe umerii lui. Să se ușureze poverile săracului și să ne nisuim, ca să prăsim cât de mulți viermii de mătasă, căci dacă vom avea mulți, se vor înființa și la noi fabrici de mătasă; și așa ear' vor fi mulțime de oameni, cari își vor putea câștiga pâinea scumpă de toate zilele. Apoi vor mai rămânea în țeară o mulțime de bani, căci, precum arată statistică, din țeara noastră ies la 40—50 milioane de coroane pentru mătasă. Și până ce noi vom vinde străinătății gogoășele de mătasă, prețul nu se va ridica, căci străinii, nu vreau să le cumpere mai scump. Să ne prindem dar' cu toții, cum se cade, de prășitul viermilor de mătasă. Frăgari ni-se dau în dar de către comune, ear' dacă aceste n'ar avea, ne trimite inspectoratul central din Szegzárd.

Prin prășirea viermilor de mătasă în vreme de cel mult cinci săptămâni poți câștiga așa zicând jucându-te o sumă de 50 — 100 coroane. Să nu ne speriam numai decât, ce am vedea, că în cutare an prășirea n'a succs. Să luăm numai pildă dela comitatele Bácska, Torontal, Timiș, Caraș-Severin, ai cărora locuitori și-au asigurat un venit mare pe an din prășirea viermilor de mătasă.

(P.)

Voiu să spun Mediteranei

Un moment din viața regretatului compozitor C. G. Porumbescu.

„Drapelul“ din Lugoj aduce următoarele: Printre hârtiile Reuniunii noastre de cant și musică am aflat și o scrisoare cu data 16 Oct. 1884 dela exarchul și parochul Iraclie Porumbescu, tatăl regretatului Porumbescu, și cred a face un serviciu dând publicității unele părți, din cari reese sufletul românesc al marelui compozitor.

Scrisoarea, adresată presidiului reuniunii noastre, al cărui membru onorar era compozitorul Porumbescu, conține în sine, pe lângă înviațiuni, date referitoare la opereta „Craiu nou“ și următoarele:

„Carta de corespondență a d-tale am primit-o și a împrăștiat ea în mine, nefericitul părinte al aceluia, de carele ai bunătatea a pomeni în aceea cartă cu atâta simpatie, prima și fireasca jale, ce mi-o căsună în profundul sufletului meu momentul pierderii lui din această viață.

Dar eu, nici azi neconsolaver de pierderea iubitului meu copil, primesc cu mulțumită atari împrăștiări de primele impresiuni ale cumplutului desastru ce l'am suferit; căci a-l jeli din toată inima pre acel, ce așisdere din toată inima-mi părintească l'am iubit, îmi e încă unica-mi mângăere.

„Ciprian“ — îmi scrie laureatul nostru Alexandri — luă o comoară de armonii cu sine în mormânt — fiți buni d-lor, și susțineți în viață, măcar ce i-a permis soarta a lăsa aici, deasupra mormântului; fost-a tot tonul ce l'a pus el pe hârtie, o așa-i, așa-i d-lor, o mărturie adevărată, că musica pentru aceea atât de mult o iubește, pentru-că prin ea poate servi așisdere atât de mult iubitei sale națiuni.

„Voiu să spun Mediteranei“ — zise bietul băeat, când primî violina și la Nervi în Italia și merse cu ea la malul mării, în seara înaintată, să cânte acolo prima oară: „Voiu să spun Mediteranei și ea să ducă Oceanului ce-i palpitul cel mai intim și mai sacru al inimei mele, și al întregii mele națiuni.“ Și cântă o „Doină“, — cum zise el — »paremi-se că n'am mai cântat-o încă în viața mea!“

Recița-montană, Sept. 1902.

Iosif Velcean.

CRONICA.

* *Masa studenților români din Panciova.* În Panciova s'a înființat de cunând un fond cu scopul de a ajutara pe studenții români de acolo. Starea fondului este până acuma de 572 cor., administrate la institutul de economie și credit „Sentinela“ din Satul-nou, unde poate trimite bani cine voește să ajute această instituțiune. Se aduce mulțumită publică dlui Dr. *Alexandru Bireescu*, avocat în Panciova pentru suma de 20 cor., cu care a contribuit la numitul fond.

* † *Constantin Udria*, fost primar al Lugojului și epitrop al bisericeii gr.-or. timp îndelungat, proprietar al ordului „Crucea de aur cu coroană pentru merite Francisc Iosif I.“, a răposat Luni în vîrstă înaintată de 92 ani. Constantin Udria a fost una din figurile cele mai simpatice în Lugoj și cunoscut prețutindenea pentru multele acte de binefacere, ce le-a

făcut la toate ocaziunile. În timpul revoluției din 1848, când toți oficianții orașului au părăsit Lugojul, numai el singur a stat neclintit la postul său și a apărut orașul și interesele lui cu risicul vieții sale. Defunctul a fost și mare naționalist. A luat parte la toate mișcărilor naționale și bisericesti din anii 1850 și a scris fără șovăire toate petițiile Românilor către Tron și guvernul de atunci și a fost și dânsul în deputațiunea Românilor la Viena.

Luni ținând reprezentanța orașului Lugoj ședință semestrală, înainte de a se trece la ordinea de zi, membrul în reprezentanța orașului, dl Coriolan *Brediceanu* se ridică pentru a face o propunere de urgență. Anunță moartea lui Const. Udria și arătând într-o vorbire bine simțită virtuțile cetățenești și umanitare ale defunctului, propune ca în semn de onoare înmormântarea să se facă pe spesele orașului, ear' memoria defunctului să se eternizeze prin exprimarea protocolară a condolenței și petrecerea defunctului în corpore la cele eterne. Propunerea dlui Brediceanu s'a primit cu unanimitate. Înmormântarea fericitului defunct a fost Mercuri, cu pompă strălucită.

† *Ioan Papiu*, preposit capitular, vicar al diecesei gr.-cat. a Gherlei, a răposat Luni (8 Septembrie st. n.) în Gherla, în etate de 67 ani. Înmormântarea i-s'a făcut Mercuri (10 Septembrie) în cimitirul gr.-catolic din Gherla. Răposatul a fost un distins orator bisericesc.

* *Aniversarea a 25-a a luării Griviței*, s'a serbat la 30 August în toată România, cu solemnitate deosebită. Au fost invitate toate școlile și autoritățile de a asista la sf. liturgie în biserică, precum și lăparastasul pentru odihna sufletelor soldaților căzuți pe câmpul de bătaie. După ceremonia religioasă, a urmat defilarea armatei.

* *Hymen*. Dl *Teodor Popoviciu*, cleric absolvent din Ripa s'a fidanțat cu d-șoara *Mărioara Costin*, din Vărășeni.

Toate fericirile!

* *Esposițiile industriale din Sibiu*. Comitetul arangiator al esposițiilor industriale compus din comitetele Reuniunii agricole și al celei a sodalilor a ținut sub presiul profesorului seminarial *Demetriu Comșa*, — prima ședință. Din hotărârile mai de căpetenie, și până la publicarea unui comunicat oficial, anticipăm următoarele: După constituirea biroului, s'a hotărît ca deschiderea esposiției să se facă Duminecă în 19 Octomvre n., ear închiderea 8 zile mai târziu, Duminecă în 26 Oct. st. n. c. În legătură cu esposițiile, între altele se proiectează arangierea unui concert în stil mai mare și conținând puncte exclusiv populare cu concursul „Reun. române de musică din Sibiu“, a „Reun. sodalilor români din Sibiu“, a unui cor al elevilor din seminarul „Andreian“, al „Reuniunii meseriașilor și comercianților români din Sebeș „Andreiana“ și eventual cu al unui cor de țărani din Ocna-Sibiului. Pentru ziua încheierii esposiției de asemenea sunt proiectate unele serbări mai mari. Probabil se va reprezenta și piesa teatrală „Ruga dela Chisetu“ de Iosif Vulcan și se va declama o „Odă ocașională“, datorită distinsului profesor Andrei Bărsan din Brașov. Obiectele pentru esposiție să se trimită cel mult până în 14 Oct. n., adică 5 zile înainte de deschidere.

* *Visita d-șoarei Bărsescu la „Burgtheater“*. D-șoara Agata Bărsescu a vizitat Burgtheatrul din Viena, unde a avut atâtea succese. „Neue freie Presse“ descrie această vizită astfel:

„O frumoasă și elegantă femeie a suit eri scena Burgtheatrului. Mulți ani n'a mai suit ea acistă scară și dacă lucrul s'a întâmplat eri, este, că a voit să facă o vizită bătrânului artist Baumeister. Odinioară acea femeie era la ea acasă în această construcție, unde a reperat triumfuri artistice. Pe când visitatoarea trecea pe scenă, se făcea tocmai o probă. Ea cercetă cu curioșitate, ce anume se va juca. Și ea suspina cu putere. Versuri răsunătoare ajunseră la urechile ei, versuri, cari nici-odată nu se vor șterge din memoria ei. Hero declama tocmai din „Valurile mării și ale iubirei“. Hero a fost rolul jucat de ea pentru prima oară la Burg și tot prin acest rol și-a luat adio. Sub puternica impresiune a acestei amintiri, d-șoara Agata Bărsescu—câci ea era visitatoarea—începu să plângă, să suspine. Doi din colegii ei de odinioară o vëzură și începură a-i spune cuvinte de mângăere. D-șoara Agata Bărsescu, care se afla numai pentru câteva zile în Viena, dintr'o mare călătorie artistică, și care arăta foarte bine, câștigă curând ear' buna ei dispoziție, își reluă figura ei zimbitoare, care plăcea atât de mult dlui Baumeister.

* *Mișcarea revoluționarilor macedoneni*. Nevrând să se lase mai prejos decât Mihailowski, Sarafoff a organizat și el o bandă de 18 bandiți, ca să năvălească în Macedonia. Guvernul fiind încunoscintat de aceasta, a putut să aresteze mica bandă, în momentul când era se treacă hotarul. Față de aceste măsuri energice de persecuțiuni împotriva ori-cărei mișcări din partea comitetelor, Macedonienii au hotărît să ție în toate orașele meetinguri de protestare în contra arestării generalului Zanceff și a colonelului Nicoloff. Focul acestei lupte de protestare l'a deschis Rusciucul, unde s'a ținut Dumineca trecut un meeting, la care au luat parte aproape două mii de persoane. Afstel, comitetul macedonean, care a fost odinioară spaima Turcilor, ear mai târziu a dat așa de mult de furcă și României, a degenerat prin a fi un pericol pentru siguranța și ordinea internă a Bulgariei. Guvernul îngrijat de această uoă situație creată în principiat de Macedoneni, a dat o circulară către toți prefectii, ca să vegheze de aproape asupra mișcării comitetelor și să nu cruțe nimic pentru distrugerea ori-cărui focar de agitație. „Guvernul, zice circulara ministrului de interne, a hotărît să disolve comitetele din Sofia și toate secțiunile formate în provincie.“

* — *Kohn* e numele mai des al acelora, cari se trag din viața lui Israil. Tot pe al doilea jidan l-ar chema Kohn, dacă din bunăvoința statului unguresc nu și-ar putea schimba numele în „Kunosi“ „Kinizsi“ „Kendefi“ și mai ști ce fel de „fi“ făcându-se în modul acesta unguș și patriot bun. Rău a pățit-o domnișorul Kohn Adolf din Budapesta, locuitor în strada Király, care stradă e îndesată cu „creștini cu per-

ciuni", — ca și strada Cucului din Iași, ori calea Văcărești din București. Domnișorul Kohn n'a avut până acumă 50 de cruceri, ca să-și poată schimba numele. Asta 'i-a fost necazul.

S'a întemplat adecă Dumineca trecută, că domnișorul Kohn înzadar a așteptat scrisoarea de întelnire obicinuită dela mireasa lui, pe care o chiamă Zali. Urându-'i-se de-a mai aștepta, a plecat de-acasă. Când a dat în uliță, vede două femei luându-se la păruială ear în jurul lor o mulțime de oameni. Aleargă acolo și își vede mireasa 'n joc cu altă jidancă, care gâfăia ca o găscă grasă de ostenită ce era. Le desparte cu mult necaz și sosind acolo și un polițist îi duce pe toți trei la poliție, unde s'a esplicat treaba în modul următor.

Mireasa domnișorului Kohn a trimis scrisoare iubitelui ei, dar' aceasta a primit-o un alt Kohn, care ședea tot în casa aceea în etagiul I. și e om însurat. Când nevasta lui a văzut scrisoarea în care „iubitul Adolf“ era chemat la întâlnire în colțul străzii, — au cuprins-o frigurile. A luat scrisoarea și s'a dus ea la întâlnire. Domnișoara Zali sta în colțul străzii și aștepta pe iubitul ei. Când de-odată să trezește cu o palmă sdравănă în obraz.

— Na elăstămato, îți dau eu ție să inviți pe oamenii bătrâni și însurați la întâlnire. Ticăloaso... și multe altel.

Destul și bine, că mireasa a fost bătută din cauză că doi Kohn-i locuesc într'o casă.

De bună seamă, că domnișorul Kohn se va gră-acuma a-și schimba numele să n'o mai pătească a doua-oară.

* **Regina Belgiei a murit.** Firul telegrafic aduce vestea din orașelul de pe țerm de mare Spaa că *Maria Henritte*, Regina Belgiei a închis eri seara acolo ochii pe vecie. Maria Henriette era fiica fericitului archiduce *Iosif*, fostul palatin al Ungariei. S'a născut în 23 August 1835 și la vârsta de 18 ani s'a măritat după *Leopold*, pe vremea aceea clironom al Belgiei care în urmă ca *Leopold II.* a devenit Rege.

Regina, pe care în anii din urmă a intristat-o mult și romanul fiicei sale Luiza, a suferit de boală de inimă.

Regele Leopold II despre a cărui aventuri de dragoste în timpul din urmă a vorbit mult lumea, și acum era în călătorie, pe care a trebuit să și-o întrerupă, chemat fiind la patul muribundeii Regine.

Congresul studenților. Președintele societăței generale a studenților Italiani a anunțat Uniunea studenților nostri, că guvernul Italian a acordat o reducere de 50 la sută pe C. F. celor ce vor merge la congresul internațional din Veneția.

Poșta Redacțiunii.

Părintelui I. S. — *M.* Sosit prea târziu! Rugăm a se trimitte manuscriptele până Joi, dacă sunt merite să fie publicate în numărul din săptămâna respectivă.

Licitațiune minuendă.

Pe temeiul decisului Ven. Consistor din 18/31 Iulie 1902 Nr. 2525, comuna bisericască română gr.-ort. **Tauțiu**, publică licitațiune minuendă pentru acoperirea bisericeii cu plev, repararea turnului și aurirea crucii, pe ziua de 13/26 Oct., la 3 ore după amiazi, cu prețul de esclamare 1289 cor.

Specificarea speselor și condițiunile întreprinderii se pot vedea la oficiul parochial. — Licitanții cari se vor presenta n'au drept a pretinde diurne.

Tauțiu, la 25 August (7 Sept.) 1902.

Pavel Anna
pres. com. par.

George Abrudan
not. com. par.

1—3

Avis.

Se aduce la cunoștință P. T. public, că toate restanțele mai vechi inclusive 1900 și de aci înainte se solvesc la cassa consistorială, dar' abonamentul restant din 1901, precum și cel curent, al foaiei »Biserica și Școala«, mai departe prețul calendarelor de pe anul 1902, să nu se trimită mai mult **cassei consistoriale**, ci la adresa: **Administrațiunea tipografiei diecesane, în Arad.**

Totodată ragăm și pe această cale pe toți P. T. restanțieri ai tipografiei diecesane, cărora li-s'au trimis din partea **administrațiunei** tipografiei provocări de plătire, să achite suma cu care datoresc, ca să nu fim siliți a păși cu alte mijloace de încassare.

În fine avisăm, că la administrațiunea tipografiei se pot căpeta acum și tipăriturile: **cvitante, contra-cvitanție și cvite oficioase**, fiecare esemplar, cu 2 fil.

Administrațiunea tipografiei diecesane.

2—3

Concurs.

Conform ordinului Ven. Consistor aradan de d-tul 9/22 Iulie a. c. Nr. 3577/902 se escrie concurs pentru parochia de clasa I, din comuna **Cicir**, ppresbiteratul Arad, devenită vacantă prin încetarea din viață a parochului Ioan Bozgan, cu termen de **30 zile**, dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și școala“.

Emolumentele sunt următoarele:

1) Una sesiune pământ estravilan cu competența de pășune, în total 50 jugere catastrale. 2) Un intravilan parochial de 1600 st. □. 3) Stolele și birul usuat de 130 numere de case, ear' dela jelerii în răscumpărarea birului câte 1 coroană în bani. În lipsa de recurenți evalificați pentru parochii de clasa primă, se vor admite și recurenți cu evalificație de clasa a II-a.

Recurenții sunt poftiți a-și inainta recursele lor instruate în conformitate cu §. 15 litera a), din regulamentul pentru parochii P. On. domn **Vasilie Beleş** ppresbiter în Arad, adresate comitetului parochial, și pe lângă stricta observare a dispozițiunilor §-lui 18 din Reg. pentru parochii a se presenta în sf-ta biserică din Cicir, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și omiletică.

2—3

Cicir, din ședința extraordinară a comitetului parochial, ținută la 19/31 August 1902.

Fabriciu Manuila,
președinte.

Aureliu Dragan,
notar com. par.

În conțelegere cu mine: **VASILIE BELEȘ** ppresbiter.

—□—

Pentru îndeplinirea parohiei vacante din comuna **Ohaba-sârbească**, protopresbiteratul Lipovei. se escrie concurs cu termen de **30 de zile**, dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1). Una sesiune pământ, parte arător, parte fânaș; 2) Casa parochială cu apartamentele ei și grădina de 800 stângini □; 3). Birul și stolele usuete; 4). Întregirea dela stat, după evalueștiunea alegândului preot.

Recurenții sunt avisați, ca recursurile lor, instruite cu documentele de evalueștiune, pentru parohii de cl. III, conform Regulamentului — adresate comitetului parochial din Ohaba-sârbească, să le subștearnă subscrisului protopop tractual Voicu Hamsea în Lipova (Lippa) până la termenul susindicat, precum și în sensul §. 18, din Regulament, să se presinte în sf-ta biserică din Ohaba-sârbească, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Ohaba-sârbească, la 11/24 Aug. 1902.

2—3

Comitetul parochial.

În conștelegere cu mine: VOICU HAMSEA, ppresbiter.

—□—

Se escrie concurs pentru stațiunile vacante învâștorești din tractul Peșteșului.

1. **Bucea**, cu salar 400 cor., repartișiali 120 cor., la cei evalueștiți ajutor dela stat 80 cor., pentru lemne și cvartir cu $\frac{1}{2}$ juger grădină, ziua alegerii: **14/27 Sept.**

2. **Botean**, cu salar 600 cor. cvartir cu grădină, lemnele trebuincioase, termenul alegerii e **22 Septemvre** (5 Octomvre) a. c.

Cei ce doare a ocupa vre-una dintre aceste stațiuni sunt poștiți a-și trimite recursurile cu documentele necesare subscrisului, în Lugoșul-superior p. u. Eleds, și să se presenteze la sf. biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

2—3

Comitetele parochiale.

În conștelegere cu mine: TEODOR FILIP, ppresbiter.

—□—

Nr. 3552/1902.

Prin aceasta se publică concurs pentru stipendii din fundaștiunea **Teodor Papp** pe anul școlar 1902/3 și anume: a) pentru școale elementare, de câte 100 cor.; b) pentru gimnasiu inferior și școale adecvate 240 cor.; c) pentru gimnasiu superior 300 cor.; d) pentru școale de industrie și comerț 360 cor.; e) pentru academiile sau universitate 500—800 coroane.

Îndreptăștiți la stipendii sunt: a) rudeniile fundatorului; b) tineri români ortodocși din Giula; c) în lipsa acelor tineri români ortodocși din diecesa Aradului.

Recursurile au să se trimită Consistorului din Arad până la 8/21 Septemvre a. c., fiecare re-

curent având să alătore la cererea su: a) act de botez; b) act de dovedirea înrudirii; c) testimoniu școlastic de pe ultimul an; d) act de înscriere la vre-un institut de învășământ; e) atestat de paupertate.

Arad, din ședința consistorială, ținută la 17/30 August 1902.

3—3

Ioan I. Papp,

protosincol.

—□—

Pentru staștiunea învăștorească din **Remetea-Luncă** se publică concurs cu termen de alegere pe **15/28 Septemvre** 1902.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt anualminte următoarele: 1) Salar în bani gata 400 cor.; 2) 24 metri de lemne din care se va încălzi și sala de învășământ; 3) paușal de conferență învăștorească 20 cor.; 4) onorar pentru scripturistica 10 cor.; 5) pentru curatorat 0 cor.; 6) 840 litre grâu în preș de 90 cor.; 7) 840 litre cucuruz în preș de 60 cor.; 8) 2 jugere livadă în preș de 48 cor. anual.

Reflectanții la acest post sunt avisați, ca recursurile lor ajustate cu documentele de evalueștiune preserise prin lege, și cu declaraștiune că pe basa eventualului serviciu prestat în altă comună de când își formează pretensiunea la cvincvenal? Dela recurenți se recere să conducă cor de băești; pentru-ce învășt. ca remuner. din lada bisericei epitropești în decursul anului în 5 sərbători împărătești va primi după celebrarea sfintei țiturgii câte 4 cor. Cel ales va fi îndatorat a ținea prelegere cu băești adulți și va avea a se presenta în vre-o Duminecă ori sərbătoare în sfânta biserică spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic. Recursurile sunt a se trimite până la termenul sus indicat oficiului inspectoral din Cladova p. u. Bethlenháza comitatul Caraș-Severin.

3—3

Remetea-Luncă, la 15/28 Septemvre 1902.

Michail Jurma,

preș. comit. par.

Procopie Blașiu,

notar ad hoc.

În conștelegere cu mine: IOAN CĂPITAN, inspect. școl.

—□—

Cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“, se publică concurs pentru îndeplinirea definitivă a staștiunilor învăștorești următoare:

1. **Bârșă**, — clasele inferioare, — cu emolumentele: 336 cor., în bani; 10 jug. catastr. pământ estravilan, care aduce venit anual de 140 cor.; 4 șin. grâu, 4 șin. cucuruz; 4 st. de lemne; 20 cor. conferența; 10 cor. scripturistica; dela înmormentări unde va fi poștit 2 cor.; cvartir și $\frac{1}{2}$ grădină.

2. **Chisindia**, — clasele inferioare, — cu salar în bani 440 cor.; 9 jug. pământ estravilan, care aduce venit anual de 100 cor.; 8 st. de lemne și pentru sala de învășământ, — a 16 cor.—128 cor.; venite cântorale sperative 50 cor.; scripturistica 6 cor.; conferențe 20 cor.; cvartir și grădină.

Sarcinile publice după pământul învăștoreșc le vor purta cei aleși.

Recurenții au să-și instrueze concursul cu toate documentele prescise, cu atestat de serviciu. — în cas dacă au mai funcționat ca învățători, precum și cu declarație, că: începând de când își formează drept la cvincvenal.

Recursele, adresate comitetului parochial concernent, să se substearnă subscrișului inspector școlar în Buteni (N.-Buttyin), în termenul de sus.

Reflectanții au să se prezenteze într-o Duminică ori sârbătoare în sf. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale. 3—3

Buteni, la 20 August v. 1902.

În conțelegere cu mine: IOAN GEORGIA ppbiter, insp. școl.

—□—

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confesională gr.-ort. română din **Aciuța** protopopiatul Hălmașiului, se escrie concurs cu termen de alegere pe 17/30 Septemvrie 1902.

Emolumentele sunt: În bani numerari 500 cor., 6 stângini de lemne, conferința 20 cor., scripturistica 10 cor., venite cantonale, care toate dau suma de 640 cor. Reflectanții la acest post sunt avisați, ca recursesele lor ajustate cu documentele de cvalificațiune prescise prin lege, și cu declarațiunea, că pe basa serviciului neîntrerupt ca învățător, de când își formează pretensiunea la cvincvenal? — adresate comitetului parochial, să le trimită oficiului protopresbiteral gr.-ort. român din Hălmași (Nagy-Halmagy) având până la alegere a se presenta în vre-o Duminică ori sârbătoare în sfânta biserică din Aciuța, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: IOAN GROZA, protopresbiter și inspector școlar.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confesională gr.-ort. română din **Iosaș** protopopiatul Hălmașiului, se escrie concurs cu termen de alegere pe 16/29 Septemvrie 1902.

Emolumentele sunt: În bani numerari 380 cor., 5 șinice grâu și 5 șinice cucuruz computeate în 110 cor., 6 stângeni de lemne, din care are a se încălzi și sala de învățământ, pentru conferință 12 coroane, scripturistica 8 cor., venite cantonale, cvartir și grădină pentru legume care toate la olaltă dau suma de 600 cor.

Recurenții la acest post sunt avisați, ca recursesele lor ajustate cu documentele de cvalificațiune prescise prin lege, și cu declarațiune, că pe basa serviciului neîntrerupt ca învățător, de când își formează pretensiunea la cvincvenal? — adresate comitetului parochial, să le trimită oficiului protopresbiteral gr.-ort. român din Hălmași (Nagy-Halmagy), — având până la alegere a se presenta în vre-o Duminică ori sârbătoare în sfânta biserică din Iosaș, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: IOAN GROZA, protopresbiter și inspector școlar.

—□—

3—3

În urma decisului comitetului și sinodului parochial din **Batta**, pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoresci dela școala noastră confesională de acolo, protopresbiteratul Lipovei, se escrie de nou concurs (ameliorându-se salarul), cu termen de 30 de zile dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Emolumentele anuale, împreunate cu acest post sunt: 1) În bani gata 700 cor.; 2) 3 jugh. de pământ, dintre cari 3 jugh. arător și 2 jugh. livadă cari dau un venit anual de cel puțin 20 cor. (aci se notează că în concursul prim, din eroare s'a pus venitul pământului cu 100 cor., în loc de 100 fl. = 100 cor.); 3) 40 metrii de lemne, din cari învățătorul e îndatorat a încălzi și sala de învățământ; 4) Pentru scripturistica 30 cor.; 5) Cortel liber cu 2 chilii, culină, și în ocol apartamentele necesare economice, cu grădină de 1 jugh.

Se notează, că dacă alegândul învățător va dovedi purtare și progres laudabil în chemarea lui, comitetul parochial îi va mai îmbunătăți salarul.

Dela recurenți se recere, ca recursesele lor adresate comitetului par., și ajustate ca documentele: a) Estras de botez. b) Testimoniu de cvalificațiune învățătorescă și din limba maghiară. c) Atestat despre eventualul serviciu în altă comună și declarațiune, că de când începând își formează pretensiunea la cvincvenal? — să le substearnă subscrișului protopop insp. școlar în Lipova (B.-Lippa) până la termenul sus indicat, precum și a se presenta în vre-o Duminică ori sârbătoare în sfânta biserică din Batta, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Recurenții cu clase gimnasiale, reale ori civile, și cei-ce vor documenta că posed desteritatea de a înfița și conduce cor vocal, vor fi preferiți.

Batta, în 28 Iulie (10 Aug. 1902.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: VOICU HAMSEA, protopop. 3—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător definitiv la școala confesională rom. gr.-or. din comuna **Groș**, ppresbiteratul Lipovei, se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala.“

Emolumentele anuale, împreunate cu acest post sunt: 1) În bani 364 cor.; 2) 30 meți (60 măsurii) de cucuruz sfărmat în preț de 144 cor.; 3) 16 metri lemne de foc, pentru învățător; 4) 4 jugh. pământ estravilan — fenaș și arător; 5) Cortel liber în edificiul școalei, cu grădină de 3/4 de jugh.; 6) Paușal scripturistica 6 cor.; 7) Pentru conferință 10 cor.

Doritorii de a ocupa acest post, au să producă: a) Atestat de botez; b) Testimoniu de cvalificațiune de învățător; c) Atestat despre eventualul serviciu în altă comună ca învățător; d) Declarațiune, că pe basa serviciului prestat eventual în altă comună începând, de când își formează pretensiunile la cvincvenal?

Alegândul învățător e îndatorat a conduce și ținea și cantoratul în biserică, fără altă remunerațiune.

Recurenții sunt avisați, ca recursesele lor, instruite cu documentele aci mai sus numite, și adresate comitetului parochial din Groș, să le aștearnă până la termenul mai sus arătat P. O. D. V. Hamsea, protopresbiter în Lipova (B.-Lippa); precum și a se presenta în vre-o Duminică ori sârbătoare în Sfânta biserică din Groș, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Groș, la 15/29 August 1902.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: VOICU HAMSEA, ppresbiter și inspector școlar.

—□—

3—3